

Een centrale plaats voor kwaliteitsvol en inclusief onderwijs in de Belgische ontwikkelingsamenwerking.

10 Aanbevelingen van Educaid.be

*Educaid.be is een **nationaal** platform dat instellingen, organisaties en particulieren verenigt die werkzaam zijn in de onderwijs- en/of vormingssector in het kader van de Belgische ontwikkelingsamenwerking. Het platform dient **ter versterking, verdediging en ondersteuning van de educatieve en vormingssector** in de Belgische ontwikkelingsamenwerking. Educaid.be streeft naar een wereld waarin alle kinderen en jongeren – jongens en meisjes – in het Zuiden **gelijke kansen krijgen tot kwaliteitsvol en inclusief onderwijs**. Om de impact van onderwijs op de menselijke en economische ontwikkeling in kaart te brengen, laat Educaid.be zich inspireren door de Global Campaign for Education (GCE), de UNESCO Global Education Coalition en andere internationale actoren.*

“Overheden moeten oplossingen vinden om onderwijsfinanciering te beschermen en er zo voor te zorgen dat leren nooit stopt!”, António Guterres

Eind 2019 werd duidelijk dat de geleverde inspanningen tot **positieve resultaten** leidden, en we maakten ons klaar voor de enorme uitdagingen die ons nog te wachten stonden aan het begin van het nieuwe decennium. Toch gingen toen, ondanks grote vooruitgangen in het realiseren van Ontwikkelingsdoel SDG 4, nog **altijd zo’n 260 miljoen kinderen en jongeren wereldwijd niet naar school**. De meerderheid in Sub-Saharaans Afrika, de belangrijkste regio voor de Belgische ontwikkelingsamenwerking.

Bovendien, beschikten meer dan **617 miljoen kinderen en jongeren niet over de basisvaardigheden in lezen en rekenen**, terwijl de meeste van hen wel naar school gingen. In partnerland Niger, bijvoorbeeld, kan één kind op tien op het einde van de basisschool onvoldoende lezen, schrijven en rekenen. Dit vond allemaal plaats in een wereldeconomie waar kennis een steeds grotere rol speelt en waar we in het komende decennium een toename van **meer dan 1 miljard jongeren op de arbeidsmarkt** verwachten. En dat terwijl vandaag de dag al meer dan 650 miljoen jongeren niet werken of geen opleiding volgen.

Maar dat was voor de uitbraak van Covid-19. Halverwege 2020 zag het plaatje er helemaal anders uit,... In de strijd tegen de pandemie sloten 190 landen tijdelijk de schoolpoorten. **90% van de leerlingen, hetzij 1,6 miljard** schoolgaande kinderen en jongerenⁱ, werden hierdoor getroffen. Afstandsonderwijs moest de leerlingen zo goed mogelijk begeleiden. Maar deze vorm van onderwijs is helaas niet geschikt voor iedereen, waardoor heel wat kinderen en jongeren tijdens de lockdown het contact met de school verloren. We weten uit eerdere crisissituaties dat **vooral meisjes, kinderen en jongeren uit kwetsbare groepen of met een handicap tot de grootste risicogroepen** behoren. Als we daar de economische impact van COVID-19 en de gevolgen voor de financiering van onderwijs en ontwikkelingssamenwerking bij optellen, dan is er voor de komende jaren voldoende reden tot bezorgdheid.

Educaid.be wil nogmaals benadrukken dat onderwijs **een basisrecht** is dat vermeld staat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en dat gegarandeerd moet worden ten alle tijden en dus ook in tijden van crisis.

Kwaliteitsvol en inclusief onderwijs vanaf een jonge leeftijdⁱⁱ heeft ook multiplicatoreffecten voor de duurzame ontwikkeling van de Belgische partnerlanden en is de hoeksteen van inclusieve sociale en economische groei, respect voor gendergelijkheid, mensenrechten en vreedzaam samenleven. In de klas worden waarden, kennis en competenties aangeleerd die belangrijk zijn voor het bevorderen van gendergelijkheid, toegang tot waardig werk, vredesopbouw en democratie. Maar kwaliteitsvol onderwijs is ook de plaats om inzichten te verwerven in complexe uitdagingen die ons allemaal te wachten staan, zoals klimaatopwarming, milieu en een hoge bevolkingsdruk.

Onderwijs voor meisjes is een slimme en duurzame investering. Meisjes die kwaliteitsvol onderwijs volgen, hebben drie keer minder kans om als kind te moeten trouwen dan meisjes die geen of weinig onderwijs hebben gehad. Ze worden ook op latere leeftijd moeder, krijgen minder kinderen, die ze beter beschermen tegen praktijken zoals meisjesbesnijdenis. Meisjes die kunnen lezen zijn gezonder en hun kinderen hebben vijf keer meer kans om te overleven dan kinderen van ongeletterde moeders. Geschoolde moeders, sturen hun kinderen ook vaker naar school. Maar juist voor veel meisjes is **de kans reëel dat de tijdelijke schoolsluiting door Covid-19 permanent wordt**ⁱⁱⁱ. Ze verliezen niet alleen het contact met de school, maar worden ook veel meer dan jongens blootgesteld aan huishoudelijk en seksueel geweld, gedwongen huwelijken en ongewenste zwangerschappen.

Daarnaast geeft onderwijs kinderen niet alleen toegang tot kennis, maar volgens het World Food Program (WFP)^{iv} krijgen meer dan 370 miljoen kinderen wereldwijd hun enige **evenwichtige maaltijd per dag via de school**. Net als voor voeding zijn ook heel wat kinderen voor hun **gezondheid** aangewezen op de school. Hier krijgen ze niet alleen de nodige vaccins, psychosociale begeleiding, maar ook informatie over hun seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

Onderwijs moet directies, leerkrachten en leerlingen de nodige middelen geven. Voor **leerkrachten is het bijvoorbeeld zeer belangrijk dat ze doorbetaald worden**. Tijdens de schoolsluitingen door COVID-19 kregen heel wat leerkrachten geen loon meer, waardoor ze noodgedwongen op zoek moesten gaan naar andere activiteiten. De kans dat de leerkrachten niet naar school terugkeren en het tekort nog groter wordt, is reëel.

Technische middelen en steun zijn ook noodzakelijk. Zeker nu er in veel landen is ingezet op digitalisering en afstandsonderwijs. **De coronacrisis heeft de ongelijkheden op het vlak van onderwijskansen** nog eens extra in de verf gezet. Niet iedereen beschikt over de kennis om online te leren of les te geven, niet iedereen heeft een computer, niet iedereen heeft toegang tot internet, of überhaupt tot stroom, niet elke onderwijsvorm is aangepast op e-learning,... De digitale kloof tussen rijke en arme landen en tussen stedelijke en plattelandsgebieden is door de coronacrisis alleen maar vergroot. Onderwijs moet meer dan ooit **inclusief** zijn. Voor kinderen en jongeren met een handicap of een leerstoornis en hun ouders zijn de gevolgen van de schoolsluitingen meer dan voelbaar. **Afstandsonderwijs is vaak niet op deze doelgroep afgestemd**. Zo bestaat er op het vlak van e-learning nog weinig voor doven en slechthorenden of voor blinden en slechtzienden of nog voor kinderen met leerstoornissen.

De coronacrisis heeft niet alleen een enorme impact op de onderwijssector, maar ook op de wereldeconomie in het algemeen. In veel landen zal een groter budget besteed worden aan **gezondheidszorgsystemen** in de strijd tegen de pandemie. **De impact op het budget voor onderwijs in zowel de partner- als donorlanden zal hierdoor voelbaar zijn**. We vrezen dat de kloof in onderwijsfinanciering wereldwijd zou kunnen toenemen met 30% als gevolg van de coronacrisis. *“Overheden moeten oplossingen vinden om onderwijsfinanciering te beschermen en er zo voor te zorgen dat leren nooit stopt!”*, aldus de secretaris-generaal van de VN António Guterres^v

Daarvoor roept Educaid.be staatshoofden en regeringsleiders, ministers van Ontwikkelingssamenwerking, Financiën en Onderwijs plus de Internationale Organisaties op om de geboekte vooruitgang met betrekking tot **kwaliteitsvol en inclusief onderwijs voor alle kinderen te beschermen én om solidariteit te tonen** bij het formuleren van antwoorden. **Niet alleen terug naar school, maar terug naar beter.**

Aanbevelingen

Educaid.be vraagt nadrukkelijk dat de Belgische ontwikkelingssamenwerking onderwijs centraal zet en formuleert hiervoor 10 aanbevelingen :

- 1). Ondersteun via **de Belgische bilaterale samenwerking**, de Belgische actoren van de niet-gouvernementele ontwikkelingssamenwerking en **via multilaterale instellingen** de ontwikkeling van inclusief en kwaliteitsvol onderwijs dat (kwetsbare) kinderen en jongeren toegang biedt tot kennis en vaardigheden die cruciaal zijn voor actief burgerschap en het deelnemen aan de arbeidsmarkt;
- 2). Maak extra middelen vrij voor steun aan onderwijs door een verhoging van de Belgische ontwikkelingshulp tot **0,7% van het BNI**. Daarbij moet:
  - a). **minstens 15% van het budget voor Belgische ontwikkelingssamenwerking** naar onderwijs gaan in 2030;
  - b). **minstens 4% van de humanitaire hulp** vrijgemaakt worden voor onderwijs in noodsituaties, met speciale aandacht voor de noden van kwetsbare groepen.
- 3). Zorg bij het afsluiten van nieuwe bilaterale akkoorden voor een grondige analyse van de noden en perspectieven voor de onderwijssector. Blijf ook inzetten op de **multilaterale samenwerking, zowel diplomatiek als financieel**, vooral met het oog op het verhogen van de toegang tot onderwijs voor kwetsbare kinderen en jongeren.
- 4). Investeer in **onderwijs voor het jonge kind**. Begeleid jonge kinderen en hun ouders op weg naar kleuteronderwijs en leerkrachten in kwaliteitsvol kleuteronderwijs. Zo lopen jonge kinderen minder taalachterstand op, krijgen ze sociale vaardigheden onder de knie en leren zowel ouders, leerkrachten als kinderen gender stereotype gedrag te doorbreken.
- 5). Speel de Belgische troeven uit op het vlak van kwaliteitsvol onderwijs conform ontwikkelingsdoel SDG 4. **Kwaliteit gaat daarbij niet alleen over leerresultaten**, maar ook over het creëren van veilige en participatieve schoolomgevingen, **over goed en breed opgeleide leerkrachten**, leerplannen, pedagogische praktijken en het ondersteunen van leerdoelstellingen in wereldburgerschapseducatie, duurzame ontwikkeling, gendergelijkheid en kinderrechten.
- 6). Investeer in **technische- en beroepsopleidingen** die toegang tot waardig werk mogelijk maken – vooral voor kwetsbare groepen zoals jonge vrouwen, vluchtelingen of ontheemden. Maak de brug tussen informele en formele opleidingen. **Ontwikkel of ondersteun programma's die de autonomie van kwetsbare groepen versterken.**
- 7). Versterk de capaciteiten voor **kwaliteitsvol hoger onderwijs en onderzoek** in de Belgische partnerlanden, zowel door samenwerking tussen instellingen als door het gender-gebalanceerd toekennen van beurzen. Zo worden de hoger onderwijsinstellingen en beursstudenten versterkt in hun rol van “drivers of change” in hun samenleving.
- 8). Zorg ervoor dat alle jongeren en volwassenen **basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en rekenen** kunnen verwerven.
- 9). Help de onderwijssector in de partnerlanden bij het aanleren van nieuwe vaardigheden, zoals het vermijden van en het omgaan met **klimaatverandering**. Stimuleer scholen die op een ecologisch verantwoorde manier gebouwd en onderhouden worden, die klimaatopwarming opnemen in de curricula, en waar alle kinderen, vooral de meest kwetsbaren, beschermd zijn tegen natuurrampen.
- 10). Moedig het gebruik van **digitale leermiddelen aan op een gelijkwaardige en inclusieve manier**. Alle kinderen en jongeren moeten de kans krijgen om hun digitale vaardigheden te ontwikkelen. Hun plaats op de arbeidsmarkt en het ontwikkelen van een kritische kijk op informatie, hangt daar nauw mee samen.

ⁱ <https://en.unesco.org/news/secretary-general-warns-education-catastrophe-pointing-unesco-estimate-24-million-learners-0>

ⁱⁱ Asselberg K., Caubergs L., Ontwikkeling en Onderwijs van het Jonge Kind – Een prioriteit voor de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, South Research voor Plan international België, 2019, <https://www.planinternational.be/sites/default/files/ontwikkeling-en-onderwijs-van-het-jonge-kind.pdf>

ⁱⁱⁱ Matsas R., De coronacrisis dreigt 20 jaar aan inspanningen voor meisjesonderwijs teniet te doen, publicatie van 27.04.2020 <https://www.knack.be/nieuws/wereld/de-coronacrisis-dreigt-20-jaar-aan-inspanningen-voor-meisjesonderwijs-teniet-te-doen/article-opinion-1589533.html>

^{iv} David Beasley, WFP Executive Director, <https://www.wfp.org/news/new-guidelines-provide-roadmap-safe-reopening-schools>

^v Beleidsnota van de secretaris-generaal van de VN António Guterres <https://www.un.org/en/coronavirus/future-education-here>